

- quod maritus constante matrimonio, pecunia dispendio comparavit.
- 17 Officia publica, quæ facultate regia, quæ facile concedi solet, vendi possunt, alienabilia censentur, ac pretio æstimabilia.
- 18 Officiorum, quæ vendi possunt, facultate Principis impetrata, liberis in legitimam imputatur æstimatio, & fieri debet juxta tempus, quo parens moritur. Idem dicendum de officiis transmissibilibus ad hæredes, etsi nullatenus possint alienari.
- 19 Apud nos ex conjugalī societate communicatur uxori pretium officii publici inalienabilis, si ad hæredem mariti transmitti possit.
- 20 Munera publica utrum expediat, & liceat pro pretio conferre?
- 21 Quid in nostris Occidentalibus Indiis observetur.
- 22 De militiis Romanorum, remissivè.
- 23 Questio singularis discutienda proponitur, casusque refertur.
- 24 Prior dos præponitur posteriori, exceptis bonis extantibus uxoris secunda.
- Si vinco vincentem te, à fortiori vincam te, ibid.
- 25 Agentibus de damno vitando magis favendum, quam de lucra captando certantibus.
- 26 Capitale, & lucro societatis ejusdem sunt natura, & de illis pariformiter debet judicari.
- 27 Probatur, non queri dominium uxori bonorum, quæ constante matrimonio lucrantur, de jure Regio.
- Maritus potest solvere dotem prioris consortis ex bonis superlucratis durante secundo matrimonio, ibid.
- Resolutio questionis juxta communem, & in praxi receptam sententiam ibid.
- 28 Pro contraria adducitur primum fundamentum; nam pro prima dote nulla in secundam uxorem quoad lucra actio potest competere.
- 29 Uxor sicut retinet bona dotalia, quæ extant, agentibus hæredibus ad dotem primam, ita nec super bonis lucratis molestari poterit.
- 30 Uxor non tenetur ex bonis superlucratis solvere debita, quibus vir ante matrimonium erat restrictus.
- 31 Bona societatis conventionalis non sunt obnoxia creditoribus, qui ante illam cum aliquo ex sociis contraxerunt: quod & in societate conjugalī procedere debet.
- Qui jure domini agit, cum sociis creditores ejusque privilegii, & qualitatis superat, ibid.
- 32 Hypothecā affici non potest quod nunquam fuit in bonis debitoris, ideo lucra secundi conjugii, quatenus ad uxorem pertinent, non subjiciuntur actioni dotali ex primo matrimonio.
- 33 Iniquum est, quod mulier privetur lucris nuptialibus, ut dos prioris conjugii persolvatur.
- 34 Vidua afflicta ob mariti, & dotis jacturam subveniendum lucrorum commodo, ne multi pliciter gravetur.
- 35 Probatur, ac susinetur, non esse solvendum dotem prioris consortis ex bonis superlucratis secundo constante matrimonio, pro parte quæ secunda uxori jure Regio debetur.
- 36 Respondetur ad primum argumentum communis opinionis.
- 37 Respondetur ad secundum, & reliqua, & num. seqq.

CAPUT XIX.

Societas conventionalis est contractus quidam ex nominatis, juris gentium, bonæ fidei, ultrò, citroque obligatorius, qui consensu perficitur, Anton. Gom. *variar. lib. 2. cap. 5. numer. 1.* Tusch. *lit. 5. concl. 279. n. 6.* Mantic. *de tacit. & ambig. convent. lib. 6. tit. 1. ex. n. 15.* Wesembec. *paratit. ad tit. ff. pro socio*, Petr. Greg. *Syntagmat. lib. 27. cap. 4. num. 7.* Societas definitur in l. 1. tit. 10. part. 5. & ab Interpretibus variè describitur, ut videre est apud Mantic. *num. 16. cum seqq.* Ofuald. *lib. 13. cap. 15.* Gregor. *Lop. in d. l. 1. gloss. 1.* Pichard. *num. 3.* Communiter à Theologis definitur, quod est contractus, seu conventio duorum pluriumve contrahendi ad commune lucrum, vel usum Molin. *de just. & jur. disput. 411. num. 1.* Lessius *eod. tract. lib. 2. cap. 25. num. 1.* quam definitionem explicuit uterque.

Ad Num. 1.

Societas contrahitur aut omnium bonorum aut certæ partis pro aliqua negotiatione, l. *Societas 5. Pro socio, l. 3. tit. 10. part. 5.* Anton. Gom. *num. 2.* Molin. *disp. 412. numer. 1. & 2.* Pichard. *in princip. num. 1. & 4. Inst. de societ.* In universali ex conventionione societate bona contrahentium communicantur, quæ tempore contractus habent, dominiumque, ac possessio legis ministerio absque traditione invicem transfertur, ut cum D. Covar. docent Molin. *disp. 411. num. 5.* Lessius *num. 3.* Cujac. *in paratit. ad tit. C. pro socio*, Ant. Fab. *in rational. ad l. 2. ff. eod. Tusch. sup. concl. 283. n. 1. & 3.* Pichard. *num. 9.* Anton. Gom. *num. 3.* *vers. Item quero*, Matienz. *in l. 2. gloss. 3. num. 6. tit. 9. lib. 5. Recop. Donell lib. 13. cap. 16.* Mantic. *dict. lib. 6. tit. 15. num. 2.* Guttier. *Practicar. lib. 2. cap. 118. num. 2.* quod utique obtinet in quavis particulari societate quoad illa, quæ juxta legem contractus socii conferunt, si convenerit, ut capitale commune fiat. Molina, & Lessius *ubi proximè*, Ant. Gom. *d. vers. Item quero*, & in l. 50. *Taur. n. 76.*

Ibi: In his tamen bonis.

Inita universali bonorum societate, quod unus ex sociis postea acquirit, non communicatur aliis nec quoad dominium, nec quoad possessionem, nisi intercedente traditione. Ant. Gom. Ant. Fab. Tusch. Donell. *ubi proximè*: quod ita verum est, si proprio nomine socius emerit, aut aliter quicquam comparaverit; nam si nomine societatis contrahat, quod per contractum quæsierit, absque traditione etiam quoad possessionem sociis communicabitur: sed & proprio nomine acquisitum, judicio societatis socium communicare judex compellet. Ita post D. Covar. Molina, Lessius, Mantica *ubi nuper*, Matienz. *num. 8.* Pichard. *n. 11.* Guttier. *loc. cit.* Societas autem bonorum omnium simpliciter contracta complectitur etiam futura. Mantic. *d. tit. 25. n. 5.* Greg. *Lop. in l. 3. gloss. 2. tit. 10. part. 5.* Molin. *disp. 412. num. 1.* Pichard. *sup. num. 8.* Ant. Gom. *d. cap. 5. n. 3.* Morquech. *de divis. bonor. lib. 2. cap. 2. n. 3.* atque probatur ex l. *Si societatem 73. pro socio.* At si præsentium bonorum mentio fiat, futura intelligitur exclusã à societate Morquech. *n. 4.*

Ibi:

Ibi: Nisi dixeris id lege Regia.

Jure nostro regio sublata est differentia, de qua supra, inter bona præsentia, & futura quoad acquisitionem domini, & possessionis inter socios bonorum omnium, exclusaque est distinctio communis de acquirente socio nomine proprio, aut societatis, nam indistinctè statutum est, ut absque traditione etiam bona futura communicentur. l. 47. *tit. 28. part. 3.* ubi Greg. *Lop. gloss. ult. l. 6. tit. 10. part. 5.* observant Molin. *disp. 411. n. 7.* Ant. Gom. *n. 3. in fin. Guttier. de cap. 118. n. 5.* Matienz. *sup. n. 9.* Cur. Philipica *part. 2. lib. 1. cap. 3. n. 7.* Pichard. *sup. n. 11.*

Ibi: Ex quibus quantum ad matrimonii.

Quoties ex lege, aut consuetudine regionis per matrimonium societas omnium bonorum inter consortes contrahitur, quæcunque vir, vel uxor habet, perfectò matrimonio, vel consummato, prout sit statutum, absque traditione quoad dominium, ac possessionem communicantur Molina *disp. 422. numer. 3.* ubi de Lusitania, Pichard. *in rubric. num. 7.* *Inst. de societ.* Matienz. *d. gloss. 3. num. 10.*

Ad Num. 2.

Bona quæ sita nomine conjugalī societatis, seu viri, & uxoris, matrimonio constante, etiam de jure communi utrique consorti communicantur absque traditione, per domini, & possessionis translationem. Matienz. *n. 11.* Guttier. *d. cap. 118. num. 2.* Tell. Fern. *in l. 16. Taur. num. 11.* Verumtamen jure Pontificio, ac Cæsareo nulla inter virum, & uxorem inita societas quoad bona intelligitur. Molin. *num. 2.* Pichard. *num. 8.* Matienz. *in d. l. 2. gloss. 1. num. 2.* Guttier. *numer. 6.* Tell. Fernand. *num. 12.*

Ibi: Tertio deducitur in eadem specie.

Ubi maritus nomine proprio aliquod comparavit, jure communi inspecto, quantum ex conventionione, vel statuto ipsum pro parte uxori debeat communicari, opus erit traditione, ut dominium ac possessionem nanciscatur: quod convenit traditis supra, *n. 3.* & tenet. Matienz. *d. gloss. 3. num. 22.* sed aliud ex nostratibus non paucis, scripsit. Amat. *forens. resol. 13. n. 29.*

Ibi: Quartò ex præmissis constat.

Præcedens resolutio de Jure Cæsareo procedit; nostro tamen Regio controversum est, an dominium, ac possessio bonorum, quæ maritus proprio nomine quærit, statim absque aliqua traditione in uxorem pro parte transferatur intuitu societatis lucri, & quæstus, quæ apud nos per matrimonium tacitè contrahitur, l. 2. *tit. 9. lib. 5. Recopilat.* Qua in questione traditionem non desiderari, sed illic mulier acquisita per virum communicari, docent Gregor. *Lop. in l. 55. gloss. 2. vers. Mibi verò, tit. 5. p. 5.* Anton. Gom. *in l. 50. Tauri, num. 76.* Guttier. *d. q. 118. n. 4.* Matienz. *in d. gloss. 3. num. 2. cum seqq.* Valenzuela *conf. 13. num. 6.* Parlador. *quotidianar. lib. 2. cap. 5.* Ayora *de partitionib. p. 2. q. 41. n. 44.* Azeved. *in d. l. 2. Recop. D. de Faria Novæ Addit. ad Covar. Tom. 11.*

num. 17. Amat cum plurimis *ubi proximè*, Petr. Barbosa *in l. 1. part. 1. n. 37. ff. solut. matr. Avend. de censib. cap. 75. num. 5.* Garcia *de conjugal. acquæst. num. 188.* & alii apud Hermosillam. *in l. 55. gloss. 2. num. 25. tit. 5. p. 5.* qui & contrà sentientes refert, *num. 23.* Illi communi opinioni assentitur D. Covar. *hic.*

Ibi: Non oberit, quod lege Regia.

Jure nostro Regio facultas libera disponendi de rebus matrimonio subsistente quæsitis, marito conceditur, etiam inficia, aut renuente conforte, l. 5. *tit. 9. lib. 5. Recopil. Molin. de just. & jure, disp. 275. n. 7.* Anton. Gom. *in l. 50. Tauri, n. 72. in fin. Azeved. in d. l. 5. num. 6.* Mathienz. *ibi, gloss. 6. num. 2.* quod ampliari ipsi, ut maritos donare valeat; & ad pravos ulus ludi, aut turpitudinis dilapidare, modò uxoris fraudandæ animus non probetur. Ex qua constitutione deduci possent contra communem nostratrum resolutionem, quod dominium non quæritur uxori jure ipso quoad acquisita constante matrimonio, quia marito non liceret alienare, ipsa non consentiente, ex regula legis *Id quod nostrum 11. de reg. jur.* quæ procedit & in eo, qui ex parte dominus est, ut ibi notat Accursius. Sed respondetur dominium quæri uxori revocabiliter, seu in habitu, ita ut viro alienante, ipsa sine facto proprio amittat quod etiam sine facto quæsit, ex lege utrumque apud nos disponente.

Vers. Ex his plura deduci poterunt.

Hæc quæ D. Covar. omiſſa facit, aliunde ministrant neoterici jam laudati: illud duntaxat adnotare placet, quod societas, quæ ex legibus regis per nuptias contrahitur, omnium bonorum non est, sed quæstus, ac lucri, Greg. *Lop. in l. 55. gloss. 2. col. 3. in princ. tit. 5. part. 5.* Guttier. *Practic. lib. 2. q. 118. num. 7.* Mathienz. *in l. 3. gloss. 1. num. 3. tit. 9. lib. 5. Recop. Garcia de expens. cap. 13. n. 13.* Hermos. *in d. l. 55. gloss. 2. n. 26.* Imò non omne lucrum communicatur inter conjuges, velut hæreditas, donata, & alia de quibus *in l. 3. & 5. tit. 9. lib. 5. Recopil. ubi Mathienz. & Azeved. Anton. Gom. in l. 50. Tauri, n. 72.* fructus verò ex quibuslibet bonis communicantur, *d. l. 5. Recop. cujus Interpretes id observarunt.*

Ad Num. 3.

Dos, aut donatio propter nuptias promissa ab utroque parente, ex bonis superlucratis matrimonio constante solvi debet: quod si ea non existant, vel non sufficiant, supplendum erit de substantia mariti & uxoris pro æquis portionibus: sed si pater solus sponderit, de acquæsto conjugalī deduci dos, seu donatio debet, quo deficiente, promissor de proprio patrimonio integrè satisfaciet, l. 8. *tit. 9. lib. 5. Recop. deducta ex l. 53. Tauri*, de qua Molin. *disp. 424. num. 8.* Anton. Gom. *in d. l. 53. num. 24. vers. Item etiam*, Greg. *Lop. in l. 6. gloss. 1. tit. 10. p. 1.* Mathienz. *in l. 3. gloss. 7. n. 7. tit. 9. lib. 5. Recop. Azeved. in d. l. 8. a num. 6.* Ayora *de partitionib. part. 2. q. 40. n. 40.* Garcia *de conjugal. acquæst. numer. 150.* Bæza *de non melior. dot. ratione filiar. cap. 11. n. 126.* Idem juris erit si mater sola dotem constituat. Anton. Gom. *sup. vers. Secunda ratio*, Bæza *numer. 23.* Mathienz. *ubi proximè.* Opus tamen erit, quod accedat mariti licentia, cum de jure nostro absque illa

illa nec contrahere, nec quasi contrahere uxori permittatur, l. 55. *Tauri*: quæ est lex 2. tit. 3. lib. 5. *Recop.* observant Ant. Gom. & Baeza. Hæc ampliatur quamquam patens rem propriam dedit in dotem; nam ex bonis multiplicatis deducet æstimationem, ut disputans resolvit Ayora n. 42. & 43. cui ad stipulatur, quod parens, dum rem suam tradit, non censetur renunciare dispositioni dictæ legis 53. *Tauri*, sed juri repetendi pretium ex bonis communibus acquisitis, si extet; cum nemo præsumatur proprium jactare patrimonium, l. *Cum de indebito* 25. de probat. l. 6. tit. 14. part. 3. Barbofa cum pluribus *axiom.* 112. & ita in dubio credendum, nisi appareat quod dotans intendit de propria substantia liberalitatem erga libero exercere, ut ait Ayora.

Verf. Ex quo infertur.

- 12 Si pater etiam matrimonio soluto, liberis ex eo dotem, aut donationem propter nuptias contulerit, eam non ex propriis bonis tantum præstabit, sed ex communibus eodem matrimonio durante acquisitis, juxta legem Regiam, quam ad hunc casum cum nostro Præfide extendunt Guttier. *Præficator. lib. 2. quæst.* 125. Garcia *num.* 151. Mathienz *in l. 3. gloss.* 7. *num.* 9. tit. 9. lib. 5. *Recop.* Baeza de cap. 11. *num.* 111. cum seqq. Azeved. *sup. num.* 18. Ayora *num.* 41. Idem admittit quoad matrem dotantem, soluto matrimonio, Azeved. n. 19. ubi quid si bona non supersint superlucrata.
- 13 A communi sententia dissentiunt Anton. Gom. ubi proxime, Castill. *in l. 53. Tauri*, *num.* 24. hæc quidem de juris rigore maximam obtinet probabilitatem, ut agnoscunt Garcia, & Ayora ubi proxime, Molin. d. *disp.* 424. *num.* 9. qui tamen non audent à magis recepta apud Interpretes, & in praxi resillire, eamque ut æquitati, ac prudentiæ consonam amplectitur Baeza late agens à *num.* 97.

Ad Num. 4.

- 14 Si maritus constante matrimonio Decurionatum, Tabellionatum, vel munus aliud obtinuerit ex illis, quæ pecunia æstimantur, & vendi saltem ex regia facultate communiter solent, quoad pretium uxori officia illa communicantur, ut bona multiplicata, ita ut tantundem deducat mulier ex bonis communibus, quanti munus valere consiterit. Guttier. *Præficator. lib. 2. quæst.* 64. *in fin.* Garcia de *expens. cap. 4. num.* 15. & de *conjug. acquæst. num.* 67. Azeved. *in l. 5. num.* 1. & 2. *in fin. tit. 9. lib. 5. Recop.* Mathienz *in eadem l. 5. gloss.* 4. à n. 4. Ayora *sup. part. 1. cap. 8. num.* 16. qui resolvit, æstimandum officium juxta tempus præfens, et si minoris emptum sit. Consentit Garcia de *conjug. acquæst. num.* 68. & *num.* 67. scribit, uxori pro parte pretium Officii acquiri, et si precibus impetretur gratis: quod videtur opponi dictæ legi 5. *Recopilat.* ubi cavetur, ne officia à Rege concessa marito, communicentur consorti. Et quamvis Regiam constitutionem de muneribus publicis justitiæ administrationem habentibus, strictè accipiant Mathienz. *in d. lib. 5. gloss.* 2. *num.* 2. Azeved. *ibi, num.* 1. illud sanè mihi non probatur; nam hujusmodi officia ex sui natura uxoris nequeunt communicari, cum nec æstimationem recipiant, nec per foeminas exerceri permittatur, l. *Famiae, de reg. jur.* Unde verba legis potius de officiis pretio æstimabilibus intelligi debent, quæ si maritus ex liberalitate

Principis, aut privati acquisierit matrimonio constante, nihil ex eo uxor consequi poterit, sicut neque de rebus cæteris per donationem comparatis, l. 3. l. 5. tit. 9. lib. 5. *Recop.* Et ut hæc lex quinta rectè procedat, intelligenda est de officiis pecuniæ æstimabilibus, quæ mulieribus possunt communicari; alioqui exceptio non foret de regula, ut debet esse, l. *Quæsitum* 12. §. *Idem Pomponius respondit domo, el 2. ff. de fund. instruct.* l. *Nam quod liquida* 4. §. *fin. de pen. legat.* Barbofa *axiom.* 85. *num.* 6. dixi *sup. lib. 1. cap. 6. n.* 23.

Verf. Ego verò contrariam.

Hæc opinio communis est, ut ex præmissis apparet: & quæ D. Covar. pro ejus comprobatione adducit, late prosequitur Mathienz, *in d. l. 5. gloss.* 4. n. 4. cum seqq.

Ibi: Hoc probatur ex eo quod.

Hinc deducitur, quod si munus non esset pecuniæ, sed precibus comparatum, nullam partem in illo uxor habere, sicut nuper ostendimus *sub num.* 14.

Si maritus constante matrimonio juspatronatus in Ecclesia acquisierit ex fundatione, aut dotatione, aut ex emptione universitatis bonorum, qua illud contineatur, licet maritus solus præfentet, tamen soluto conjugio, foemina, aut ejus hæredes præfentandi jure potentiunt unâ cum marito, vel successoribus ipsius, prout matrimonium dissolvi contigerit. Garcia *sup. numer.* 165. *traçt. de conjug. acquæst.* Mathienz. *in l. 5. gloss.* 4. *num.* 5. tit. 9. lib. 5. *Recopil.* Baeza de *decim. tutor. cap.* 23. *num.* 17. Guttier. de *tutel. part. 3. cap.* 29. *num.* 5. Sanch. *Consil. Moral. lib. 2. cap. 3. dub.* 71. n. 31. Spin. de *testam. gloss.* 41. *num.* 63. D. Frañ. de *regio patron. Indiar. cap. 5. num.* 7. & 8. nec enim foeminis præfentandi ad Beneficia usus interdicitur, quamquam eligere vetentur. Vivian. de *jurepat. lib. 5. cap. 1. num.* 9. Juspatronatus licet quoad substantiam sit individuum, quoad exercitium tamen recipit divisionem, & plures possunt existere patroni ejusdem Ecclesiæ, qui vel simul, vel alternis vicibus solent præfentare, cap. 1. & *ibi Gloss. de jurepatronat.* cum aliis apud D. Frañ. *cap. 4. num.* 60. & 61. ubi plures.

Ibi: Deinde cum facillimè.

Quæ fieri nequeunt absque Principis facultate, ab ejusque voluntate pendent, impossibilia censentur. Sanch. cum plurimis de *matrim. lib. 5. disp.* 5. *num.* 5. Barbofa *axiom.* 118. *num.* 4. Alfara. de *offic. Fiscal. gloss.* 8. *num.* 3. Salgad. de *Reg. proteçt. p. 2. cap. 6. num.* 86. sed hoc limitatur cum Princeps frequenter, ac facillè aliquid deprecantibus solet concedere Gregor. Lop. *in l. 13. gloss.* 3. tit. 9. p. 6. Anton. Gom. *in l. 9. Tauri, num.* 18. *vers. Secundo non obstat*, Molin. de *primog. lib. 2. cap. 13. à n.* 8. & alii quamplures, quos congerit Sanch. *dicta disp. 5. num.* 12. Unde officia alienabilia censentur, quamquam absque Principis assensu vendi prohibeantur. Merlin. de *legitim. lib. 2. tit. 2. quæst.* 24. *num.* 3. quia scilicet facillè talis facultas impetrari consuevit. Quoad officia Curia Romanæ, de quibus Merlinus *ibi*, ipsum consulat.

Ibi: Multò minus nocet posteriori.

Officia publica, quæ vendi possunt accedente 18 Prin-

Principis facultate, in legitimam liberis esse imputanda, sustinent Merlin. d. *quæst.* 24. *numer.* 1. Mathienz. *in l. 3. gloss.* 2. *num.* 13. tit. 8. & *in l. 5. gloss.* 4. *num.* 6. tit. 9. lib. 5. *Recopilat.* Garcia de *expens. cap. 4. num.* 15. Anton. Gom. *in l. 29. Tauri. num.* 21. Parlador. *different.* 150. §. 3. *numer.* 13. & 14. Pichard. *post §. Quædam actiones* 20. *Instit. de action. tract. de collat. art. 3. num.* 48. cum seqq. & alii, quod refert Hermosilla *in l. 3. gloss.* 6. n. 59. tit. 4. part. 5. Ex his observandum, tum quod licet officium nullatenus vendi possit, si tamen ad hæredes si transmissibile, imputatur: tum quod æstimatio officii est faciendi secundum tempus mortis patris, sive plurius, sive minoris emptum sit, quod & tenet Merlin. *sup. lib. 2. tit. 2. q.* 21. *num.* 15.

Ad Num. 6.

- 19 Vide laudatos *suprà num.* 14. Officia quidem publica quoad æstimationem pro parte ad uxorem spectant, ut bona superlucrata matrimonio constante, quamquam venalia omnino non sint, modo ad hæredes mariti transire possint, ad instar muneris empti pecuniæ patris: quod, ut nuper est prænotatum, intuitu transmissionis imputatur filio, quamvis venundari prohibeatur, l. *Omni modo* 30. §. *Imputari, C. de inoffic. testam.*

Verf. Verum an horum munerum.

- 20 Hæc nostri præfidis non sunt, sed à Cornelio Brederodio adjecta, ut notatur in prima pagina codicis, quo variæ, ac practicæ continentur, quod demonstratur per hoc signum [positum initio versiculi hujus. Nihilominus aliqua obiter superaddere ægrè non feram. Quoad primum nemini dubium est, quin non expediat munera publica pretio conferre: sed an liceat, quæstionis est, de qua Lessius de *just. & jure, lib. 2. cap.* 32. à *num.* 24. & *num.* 29. docet quæ desiderantur, ut licita si venditio, scilicet autoritas in vendente, aptitudo in emptore, moderamen in pretio, convenientia erga commune bonum: & quod attinet ad Magistratus, & officia justitiæ administrationem habentia, consule Bobadill. *in Politic. lib. 1. cap. 2. num.* 21. *in fin. & cap. 14. num.* 14. cum seqq. ubi late, ac egregiè, plurimos congerens, qui de hujusmodi munerum venditione differunt. Solorzan. ubi mox laudabitur.
- 21 In his Indiarum regionibus Decurionatus omnes, Tabellionatus cujusque provinciae, aut civitatis, atque cætera munera, quæ justitiæ administrationem annexam non habent, publicè sub hasta per administratores Regii gazophylacii, cui pretium cedit, obitu emptoris vacant; possunt tamen per renunciationem ad alios transferri sub forma præscripta, & toties quoties renunciatio intercedit, effectumque sortitur, tertia pars pretii ærario inferitur, nisi in prima renunciatio- ne per primum emptorem facta, quia dimidia debetur, ut constat ex titulo 20. cum seqq. lib. 8. *Recop. Indiarum, Solorzan. de jur. Indiar. tom.* 2. lib. 5. cap. *unic. num.* 99. cum multis. seqq. Escalona *in Gazophylac. Reg. p. 2. lib. 2. cap.* 10.
- 22 De militiis Romanorum non pauca fusè edisserunt præter illos, quorum hic fit mentio, ut Alciat. de *presumpt. reg. 3. præf.* 25. & lib. 8. *parerg. cap.* 25. Petr. Gregor. *Syntagm. lib. 19. per tot.* ubi de armata militia, Solorzan. *sup. lib. 2. cap.* 31. *num.* 28. Garcia d. *cap. 4. num.* 15. & 16. Revard. *conjectaneor. lib. 3. cap.* 3. ubi triplicem militiam

distinxit, de quo prædixi *suprà, lib. 2. cap. 1. num.* 17.

Pro appendice hujus capituli, ubi de acquæstu conjugali actum est, adjicere placet quæstionem, quam jam diu literis mandatam observabam, cujus hæc hypothesis. Petrus duxit Joannem in conjugem, octo mille pro dote receptis: uxor liberis procreatis decessit, quorum bona pater retinuit: deinde ipse cum Catharina, secundo contraxit, à qua duo milia dotis nomine percepit, & confecto inventario constitit, totidem duntaxat ex bonis primi conjugii superesse. Diu matrimonio persistente, plura conjuges acquisierunt, ita ut viro defuncto, octo millia in hæreditate superfuissent, quæ omnia pro dote matris suæ liberi prioris conjugii exigere conantur. Vidua se tueretur, quia quatuor millia multiplicata sunt matrimonio suo constante, ex quibus duo illi debentur. Nunc videndum cujus partis potiora sint jura.

Primo pro liberis facit lex 33. tit. 13. part. 5. *authent. ut exact. instit. dot. collat. 7. authentic. Si quid, C. qui potior.* quibus cavetur, quod in dolum concursu; exceptis bonis extantibus secunde uxoris, prior præferatur. Unde à paritate, seu majoritate rationis, etiam quoad lucra matrimonio potior haberi debet, cum mulieri validius sit jus ad repetitionem dotis, quam ad lucra conjugalia, ut patet; nam pro dote sæpe mariti creditores excludit, l. *Assiduis* 12. C. *qui potior.* quoad lucra quisque creditor adhuc ex personali actione potior muliere habetur. l. 9. tit. 9. lib. 5. *Recopil.* Igitur quod in dote stabilitum est pro uxore prima, multò magis in superlucratibus obtinebit. Secundo expenditur illud juris axioma, *Si vinco vincam te, à fortiori vincam te*, traditum *in l. De accessionibus* 14. de *divers. & tempor. præscript.* dos enim prior præponitur creditoribus qui constante matrimonio secundo cum marito contraxerunt, qui ut præmissum est, superant quoad lucra posteriorem conjugem: ergo & hanc vincet conjux anterior.

Tertio, ubi dos restitui postulator, agitur de damno vitando: at vidua exigens lucrorum dimidiam, de lucro captando, ut vox ipsa significat: in re autem controversa tutius est favere repetitioni, quam adventitio commodo, l. *Non debet* 42. §. 1. de *reg. jur.* ex quo in omnibus causis jura magis fovent versaptem in damno, quam intendentem lucrari, *in fin. §. Sin verò creditores, C. de jur. deliber. l. fin. §. Si quis verò, C. de codicil. l. Qui autem* 6. §. *Simili modo dicimus, ff. que in fraud. credit.* Castill. cum pluribus *controverf. lib. 3. cap. 1. à princ.* atque in congressu creditorum melior est conditio agentium ex causa onerosa, quam lucrativa: quod in chirographariis extra dubium est, licet in hypothecariis controvertatur. Guttier. de *juram. confirm. part. 3. cap. 15. numer.* 19. Gait. de *credit. cap. 4. num.* 274. Merlin. de *pignor. lib. 4. quæst.* 25. Mantie. de *racit. convent. lib. 11. tit.* 21. *num.* 23. Carleval. de *judic. tit. 2. disp.* 30.

Quarto, lucrum societatis, ac capitale sunt ejusdem naturæ, conditionis, & qualitatis, ita ut inter se minime distinguantur, nec possint, cum sint eadem res, diverfo jure censei, l. *Auri* 2. C. de *frument. urb. Constantinopel. lib. 11. Leotard. de usur. q. 1. num.* 19. & *quæst.* 86. *num.* 23. & 26. Craveta *conf.* 433. *num.* 30. & 31. Sed secunda uxor superatur ab hæredibus primæ quoad dotem quæ est capitale: ergo etiam quoad lucrum conjugale superari debebit. Et quidem inauditum est, & à ratione juris dissonum videtur, quod capita-